

ผลกระทบของ COVID-19 กับการจัดการใหม่ของระบบเศรษฐกิจและสังคม

โดย ดร.สุนทร คุณชัยมั่ง

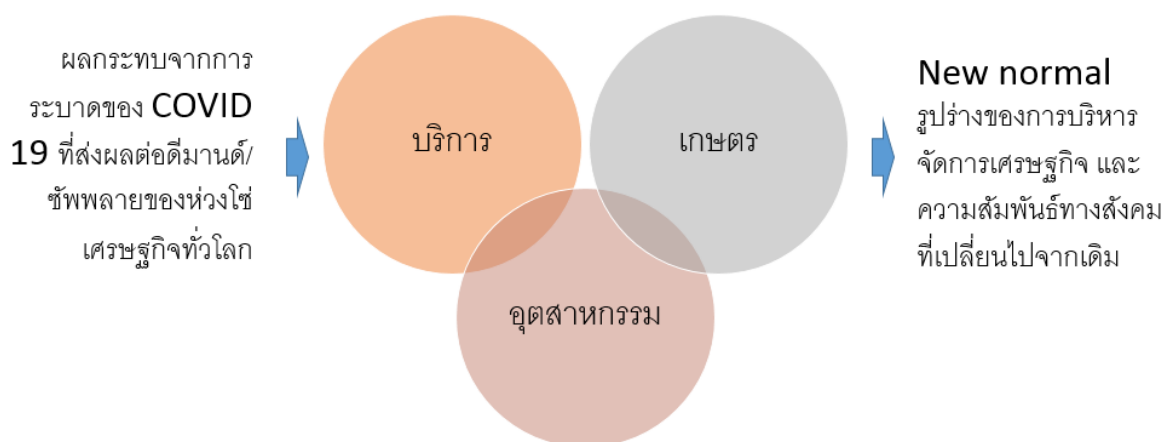
รองคณบดีฝ่ายสื่อสารองค์กรและพันธกิจสังคม วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ความเข้าใจเบื้องต้น

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของ COVID-19 มีความแตกต่างไปจากกรณีของโรคซาร์เมอร์สและอีโบล่า ซึ่งเป็นเชื้อไวรัสเหมือนกันตรงที่ว่าโรคอื่นเกิดขึ้นในวงจำกัด และส่งผลต่อความเสียหายไม่ครอบคลุมไปทุกพื้นที่และภาคส่วนเป็นบริเวณทั่วโลกเหมือนกับกรณีของ COVID-19 ผลที่เกิดขึ้นจากมาตรการ Social distancing, Lock down ของเมืองต่าง ๆ รวมทั้งการปิดประเทศเพื่อตัดวงจรของการกระจายตัวของเชื้อโรคตั้งแต่ตั้งแต่ต้นปีมาจนถึงปัจจุบัน หรือพูดได้ว่าในรอบ 6 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2563 ทำให้โลก ตกอยู่ในสภาวะการชะงักงันไปตามมาตรการข้างต้น ส่งผลโดยตรงต่อวงจรเศรษฐกิจของภาคบริการเป็นลำดับแรก และส่งผลต่อภาคอุตสาหกรรมและเกษตร เป็นลำดับถัดมา

จากการประกาศปิดห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้าของ กทม. ที่ส่งผลต่อการจ้างงานของผู้ประกอบการของร้านค้าย่อยที่เป็นผู้เช่าพื้นที่ และธุรกิจสนับสนุนอย่างทันที โดยเฉพาะลูกจ้างรายวัน ไม่ว่าจะเป็นคนไทยและคนจากประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะเดียวกัน กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ขาดหายไปจากการปิดห้าง/ศูนย์การค้า ยังส่งผลต่อ Transaction อื่น ๆ เช่น แท็กซี่ การใช้รถยนต์ส่วนตัว การใช้น้ำมัน และห่วงโซ่ที่เชื่อมโยงไปถึงการผลิตของโรงงานต่าง ๆ และวัตถุดิบจากภาคเกษตร เป็นผลพวงตามมาตามลำดับ

ภาคส่วนของเศรษฐกิจ

ในขณะที่ธุรกิจภาคการผลิต (โรงงาน) มีการจัดองค์กรและจ้างงานแบบรายเดือน ผลกระทบที่เกิดขึ้นยังเป็นการจัดการได้ตามระบบประกันสังคม ฯลฯ และภาคเกษตรในพื้นที่ต่างจังหวัด ก็ยังสามารถจัดระบบการดูแลกันได้ในพื้นที่ต่าง ๆ ตรงกันข้ามกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับภาคบริการ ที่ปรากฏเป็นข่าวการอพยพกลับบ้านของคนต่างจังหวัด (แน่นอนมอขีดในช่วงก่อนสงกรานต์) หรืออีกครั้งหนึ่งในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม

ลักษณะผลกระทบที่มีต่อภาคบริการนี้ จะเป็นเหตุผลสำคัญที่นำไปสู่ New normal อันเป็นผลมาจากความไม่มั่นคงของระบบการจ้างงาน การใช้จ่ายที่สูงของการอยู่อาศัยในเมือง และความเสี่ยงต่อโรคภัยจะมีต่อไปอีก ระยะเวลาหนึ่ง นั้นหมายความว่า มีโอกาสเป็นไปได้สูงที่ภาคบริการจะสูญเสียแรงงานที่มีทักษะกลับมาทำงาน หลังจากมีมาตรการผ่อนคลายเป็น

ประกอบกับเป็นห้วงระยะเวลาที่เป็น **รอยต่อ** ของอุตสาหกรรมใหม่แบบดิจิทัลกับอุตสาหกรรมเดิม (ตามการยึดโยงกับพื้นที่กายภาพ) ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการงานองค์กรธุรกิจที่มีความแตกต่างกัน ในขณะที่ภาคบริการบางประเภทไม่สามารถดำเนินการต่อได้ แต่ธุรกิจแบบออนไลน์และการจัดโลจิสติกส์มอเตอร์ไซค์ในธุรกิจอาหาร ของกิน ของใช้ประจำวันกลับใช้เป็นโอกาสทำงาน ทำเงินได้มากขึ้น ทั้งใน กทม. และเมืองใหญ่ในต่างจังหวัด รวมทั้งปรากฏการณ์ของการใช้พื้นที่ออนไลน์ขายของของกลุ่มปัญญาชนของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็เป็นกระแสที่นำไปสู่การจัดระบบการตลาดแบบใหม่สินค้าหลายชนิด เป็นกรณี ๆ ไป เช่น ผลไม้สด ขนม เห็ด และอาหารพื้นบ้าน

New opportunity & new normal

องค์ประกอบของ New normal จะเกิดขึ้นจาก (1) ต้นทุนจากการประสบปัญหาของคนต่างจังหวัด ที่กลับบ้านไปแล้ว ไม่อยากกลับมา (กลับมาก็เป็นลูกจ้างรายวันที่ไม่มั่นคง) (2) พฤติกรรมใหม่ ๆ ที่สังคมเรียนรู้จากการพึ่งพาบริการออนไลน์ Delivery (3) การคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ของ Young innovator เช่น การนำเอาประสบการณ์จากการเป็นลูกจ้างในเมืองไปสร้างเป็นบริการใหม่ ๆ ในพื้นที่ของเมืองในต่างจังหวัด

.....

14 พฤษภาคม พ.ศ. 2563